

The background features a stylized illustration. On the left is a tall, brown lighthouse with a red dome and a balcony. To the right are modern, angular buildings in shades of green and grey. The overall style is graphic and contemporary.

SWIAT PIEYICKI

MONIKA GAWLAK

GREGORA
STRNISY

Wydawnictwo
UNIERSYTETU ŚLĄSKIEGO

KATOWICE 2012

Świat poetycki Gregora Strnišy

NR 2974

Monika Gawlak

Świat poetycki Gregora Strnišy

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Katowice 2012

Redaktor serii: Historia Literatur Słowiańskich
Bożena Tokarz

Recenzent
Janez Vrečko

Redaktor: Barbara Todos-Burny

Projektant okładki: Paulina Dubiel

Redaktor techniczny: Małgorzata Pleśniar

Korektor: Lidia Szumigala

Skład i łamanie: Bogusław Chruściński

Copyright © 2012 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336

ISBN 978-83-226-2114-1
(wersja drukowana)

ISBN 978-83-8012-544-5
(wersja elektroniczna)

Wydawca

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 12,5. Ark. wyd. 18,0.
Papier offset. kl. III, 90 g Cena 22 zł (+ VAT)

Druk i oprawa: PPHU TOTEM s.c.
M. Rejnowski, J. Zamiara
ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław

Spis treści

Wstęp	7
Rozdział pierwszy	
Twórczość, życie i światopogląd Gregora Strnišy	15
Fazy rozwoju poezji powojennej w Słowenii	15
Zarys twórczości Gregora Strnišy	20
Idea „kosmicznej świadomości” a koncepcja literatury i sztuki	30
Światopoglądowa bliskość z nadrealizmem	34
Rozdział drugi	
Poetyckie stwarzanie świata. Akt twórczy jako dialog z ideą kosmogonii	48
Mit i świadomość mityczna w poetyckim stwarzaniu świata	50
Idea „jedności bytu” i jej poetyckie realizacje	57
Poezja jako epifania	75
Teoria światów możliwych	78
Rozdział trzeci	
Przestrzeń i transwersja	84
Kategoria przestrzeni – ustalenia teoretyczne	84
Poetyckie zorganizowanie przestrzeni	87
Przestrzeń niewyraźnego	110
Rozdział czwarty	
Między poezją a filozofią	116
Kontekst generacyjny poezji Strnišy	116
Egzystencjalizm jako płaszczyzna dialogu	120
Refleksja meta-poetycka przedstawicieli „krytycznej generacji”	146

Rozdział piąty	
Świat słowa cudzego. Intertekstualność w poezji Gregora Strnišy	150
Pojęcie intertekstualności i jego zakres	151
Bezpośrednie odwołania do prototekstów	156
Ekfrazy obrazów Giorgia de Chirico	162
Dialog ze słoweńską awangardą historyczną (Srečko Kosovel, Miran Jarc)	169
Dialog z literaturą europejską (Edgar Allan Poe, Rainer Maria Rilke)	174
Zakończenie	183
Literatura	186
Indeks osobowy	193
Povzetek	197
Summary	199

Wstęp

Gregor Strniša (1930–1987) to jeden z najwybitniejszych poetów słoweńskich XX w., którego dorobek literacki¹ mieści się w szeroko rozumianej doktrynie estetycznej modernizmu². W Polsce jego utwory są mało znane i niedostatecznie prezentowane. W pierwszej antologii poezji słoweńskiej, która ukazała się w 1973 r. w opracowaniu Mariana Piechala, znalazły się zaledwie dwa wiersze tego poety³. W 1993 r. opublikowany został wybór poezji Strnišy pt. *Odyseusz*⁴, w tłumaczeniu Katariny Šalamun-Biedrzyckiej. Z kolei w dwujęzycznej antologii *Srebro i mech – Mah in srebro* z 1995 r. zamieszczonych zostało pięć utworów tego poety, stanowiących nieznacznie zweryfikowany przedruk wierszy, jakie pojawiły się we wcześniejszym wyborze⁵.

---

¹ Strniša jest twórcą poezji, dramatów, esejów, słuchowisk radiowych, literatury dla dzieci, a także autorem tekstów piosenek.

² Modernizm rozumiany jest tu jako szerokozakresowe pojęcie, obejmujące twórczość literacko-artystyczną okresu od końca XIX w. po lata siedemdziesiąte XX w., ściśle powiązaną z procesami modernizacji społecznej, kulturalnej i cywilizacyjnej. Szerokozakresowe pojęcie modernizmu w Polsce wprowadził Ryszard Nycz. Jego rozważania stanowią kolejny głos w trwającej od lat dziewięćdziesiątych XIX w. historycznoliterackiej dyskusji na temat zakresu tego pojęcia. Zdaniem Nycza, dzięki takiemu rozumieniu można dostrzec jedność, ciągłość, istotny charakter i znaczenie przemian literackich. Por. R. Nycz: *Język modernizmu*. Wrocław, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2002.

³ Utwory te to *Baśń wieczorna – Večerna pravljica* oraz *Stara zbroja – Star oklep* w tłumaczeniu Leopolda Lewina. Oba pochodzą z pierwszego tomiku poety zatytułowanego *Mozaiki. Antologia poezji słoweńskiej*. Wybór i oprac. M. Piechal. Wrocław, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1973, s. 302–303.

⁴ G. Strniša: *Odyseusz*. Kraków, Zebra, 1993. Wybór tytułu dla poezji zebranych Strnišy stanowi nadużycie ze strony tłumaczki, gdyż jest to jednocześnie tytuł osobnego tomiku tego poety.

⁵ Z debiutanckiego tomiku pochodzą wiersze: *Odpozywający podróżny – Počivajoči popotnik* oraz *Pólnoc – Polnoč*; z tomiku *Odisej – Odyseusz* (1963) – cykl *Był tutaj tygrys – Tu je bil tiger* oraz druga część podwójnego cyklu *Inferno* pt. *Góra – Gora*. Niestety, uwzględnione zostały jedynie trzy spośród pięciu wierszy wchodzących w skład tego cyklu, tłumaczka zdecydowała się opuścić wiersze III i V. Ostatni prezentowany utwór *Arka Noego – Noetova barka* pochodzi natomiast z czwartego tomiku *Želod – Żołądź* (1972). Por. *Srebro i mech*. Wyb. i tłum. K. Šalamun-Biedrzycka. Sejny, Fundacja „Pogranicze”, 1995.

Niestety, poezja wchodząca w skład trzech ostatnich tomików Strnišy (*Oko, Jajce – Jajo i Škarje – Nožyczki*), bardzo istotnych ze względu na ideowy charakter całości dorobku poety, w Polsce nie została zaprezentowana. Osobliwość stanowi fakt, że Šalamun-Biedrzycka, będąca dziś jednym z czołowych popularyzatorów literatury słoweńskiej w Polsce, jest przedstawicielką kultury wyjściowej – Słowenką. Doskonała orientacja w zakresie literatury prymarnej pozwoliła jej, jako pośrednikowi międzykulturowemu, wprowadzać w krąg kultury obcej najwartościowsze zjawiska kultury rodzimej. Bez wątplenia wyboru samego poety należy tłumaczcze pogratulować.

Krótką charakterystyka twórczości poetyckiej Strnišy, jakiej dokonała Irena Novak-Popov, ukazała się na łamach czasopisma „Opcje” w 2004 r.⁶ Jest to pierwsza prezentacja (wyłączając wstęp do tomiku *Odyseusz* autorstwa Šalamun-Biedrzyckiej) przybliżająca poetykę tego artysty dostępną szerszemu kręgowi odbiorców w Polsce. Ponadto we wspomnianym numerze „Opcji”, poświęconym współczesnej kulturze Słowenii, po raz pierwszy w Polsce ukazał się krótki fragment jednego z czterech dramatów Strnišy pt. *Žabe ali prilika o ubogem in bogatem Lazarju – Žaby albo przypowieść o biednym i bogatym Łazarzu* w tłumaczeniu Agnieszki Będkowskiej-Kopczyk.

Mimo wymienionych publikacji recepcja twórczości słoweńskiego autora jest jednak w Polsce znacznie ograniczona. Zasięg antologii jest bowiem okazjonalny; sięga po nią osoba, pragnąca wyrobić sobie ogólne zdanie na temat twórczości wybranego kraju czy okresu historyczno-literackiego. Utwory danego artysty „giną” w antologii wśród innych tekstów⁷. Antologia *Srebro i mech*, o czym wspomina tłumaczka, nie ma charakteru ani reprezentatywnego, ani historycznego. Wybór autorów i tekstów podyktowany został chęcią zaprezentowania poezji epifanicznej, objawiającej zjednanie poety z żywiołami istnienia, „połączeniem energii twórcy z panenergią świata”⁸. Temat stanowił kryterium doboru utworów przedstawionych poetów, a nie specyfika ich poetyki za pośrednictwem reprezentatywnych wierszy, choć trzeba przyznać, że epifaniczność to istotna właściwość poezji Strnišy.

W obu antologiach niewiele uwagi poświęcono sylwetkom autorów. W antologii Piechala charakterystyka poetów jest bardzo krótka, wręcz zdawkowa, a w autorskiej antologii Šalamun-Biedrzyckiej wspólna prezentacja autorów zawarta została w krótkim komentarzu *Od tłumacza*. Na słabą recepcję poezji słoweńskiego artysty ma wpływ bez wątpienia również fakt, że jego samodzielny tomik ukazał się w wydawnictwie niskonakładowym, dzięki pomocy finansowej Fundacji Promocji Literatury Słoweńskiej przy Stowarzyszeniu Pisarzy Słoweńskich, nie był wznawiany i dostępny jest prawdopodobnie jedynie w bibliotekach filologii słowiań-

⁶ I. Novak-Popov: *Przechadzki poetyckie*. Tłum. M. Matuszewska. „Opcje” 2004, nr 1/2; fragment dotyczący twórczości Strnišy s. 22–23.

⁷ Por. B. Tokarz: *Między osobistym a społecznym aspektem przekładu*. W: *Socjologiczne aspekty przekładu*. Red. P. Fast. Katowice, Śląsk, 2004, s. 13–31.

⁸ Por. K. Šalamun-Biedrzycka: *Słoweńskie epifanie, czyli od Prešerna do Zupana*. „Krasnogruda” 1997, nr 7.

skich⁹. Być może w pewnym stopniu za niedostateczne zaistnienie przekładów słoweńskiego twórcy w kulturze polskiej odpowiada także zawężona prezentacja specyficznego dla Strnišy modelu świata wpisanego w jego utwory, a tym samym mniejsza atrakcyjność poetyki autora¹⁰.

W Słowenii nie ukazała się do tej pory monografia kompleksowo opisująca poezję Gregora Strnišy. Trudno bowiem za taką uznać jedyną publikację w całości poświęconą temu poecie, zawierającą teksty różnych autorów, zebrane we wspólnym zbiorze zatytułowanym *Interpretacije*. Rozpiętość tematyczna tych prac jest bowiem ogromna. Jedne z nich dotyczą poezji, inne dramatów lub słuchowisk radiowych czy wreszcie biografii twórcy. Mimo że wiele artykułów omawia lirykę Strnišy, wydaje się, że nie została ona wystarczająco opisana i skomentowana. Do ważniejszych prac poświęconych twórczości tego wybitnego poety niewątpliwie należą: szeroka interpretacja tomiku *Oko*, dokonana przez Andreja Božiča – *Pesem sveta: poskus hermenevtičnega približanja Strniševi pesniški zbirki Oko*¹¹, w której autor osadza poezję Strnišy w kontekście filozofii Immanuela Kanta; interpretacja tomiku *Odisej* autorstwa poety i krytyka Nika Grafenauera¹² czy też rozważania wybitnego słoweńskiego badacza systemów wersyfikacyjnych i tłumacza Tonego Pretnara na temat budowy stroficznej i wersyfikacyjnej wierszy Strnišy¹³. Powstały również ważne prace, w których poezja Strnišy i innych poetów posłużyła do zobrazowania konkretnego zagadnienia poetyki, na przykład książka Darji Pavlič dotycząca sposobów obrazowania poetyckiego i metafory pt. *Funkcije podobja v poeziji K. Koviča, D. Zajca in G. Strniše*¹⁴.

Umieszczając twórczość Gregora Strnišy w porządku periodyzacyjnym powojennej literatury słoweńskiej, należy wspomnieć, że artysta ten uznany został przez krytykę za jednego z przedstawicieli tzw. krytycznej generacji, skupionej początkowo wokół czasopisma „Revija 57”, a następnie „Perspektive”¹⁵. Obok niego wymienia się takich twórców, jak: Venko Taufer, Saša Vegri czy Dane Zajc.

---

⁹ Nawet w tak popularnych dziś antykwiariatach internetowych, w których dostępna jest większość książkowych wydań dzieł autorów słoweńskich tłumaczonych w Polsce, tomik Strnišy nie jest dostępny.

¹⁰ Szerzej o tłumaczeniach poezji Strnišy por. M. Gawlak: *Poezja Gregora Strnišy w przekładzie Katariny Šalamun-Biedrzyckiej*. W: „Przekłady Literatur Słowiańskich”. T. 1, cz. 1: *Wybory translatorskie 1990–2006*. Red. B. Tokarz. Katowice, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2009, s. 227–241.

¹¹ A. Božič: *Pesem sveta: poskus hermenevtičnega približanja Strniševi pesniški zbirki Oko*. „Primerjalna književnost” 2007, št. 2, s. 95–121.

¹² N. Grafenauer: *Odisej v labirintu*. „Nova revija” 1988, št. 71–72.

¹³ T. Pretnar: *Strniševa štirivrstičnica*. In: *XXIV Seminar slovenskega jezika literature in kulture*. Ljubljana 1988.

¹⁴ D. Pavlič: *Funkcije podobja v poeziji K. Koviča, D. Zajca in G. Strniše*. Maribor, Slavistično društvo, 2003.

¹⁵ Była ona również określana, w nawiązaniu do tytułu czasopisma, jako „perspektivska generacija”, w niniejszej pracy przyjmuję jednak pierwszą z nazw.

Ten ostatni nazywał Strnišę najwybitniejszym poetą swojego pokolenia¹⁶. Oprócz wspólnej trybuny, na łamach której publikowali własne teksty oraz tłumaczenia literatury europejskiej, łączy ich także czas debiutu – w przypadku Strnišy i Vegri jest to 1959 r., a Zajc i Taufer debiutowali rok wcześniej. Badacze słoweńscy zwracają jednak uwagę na odmienność charakteru twórczości Strnišy na tle jego generacji, podkreślają jego dystans wobec awangardowych zjawisk w literaturze oraz konsekwentność tematyczno-ideową poetyki. Wyróżnia go także stosunek do samej twórczości. Mimo głoszonego wówczas kryzysu języka i poezji, Strniša wierzył w kreacyjną moc poetyckiej wypowiedzi, a także w możliwość scalania przez nią różnych rzeczywistości. Dlatego też jedność w wielości i wielość w jedności stają się nadrzędnymi kategoriami odnoszącymi się do całości dorobku artysty.

Twórczość Strnišy przyjmowana była przez krytykę słoweńską z akceptacją, ale również z dystansem. W większości wypadków fenomen jego poezji traktowany był jako zjawisko nowe i wyjątkowe w słoweńskiej literaturze powojennej. Wielu krytyków i literaturoznawców podzielało opinię Mirka Zupančiča, że „jego dzieła stanowią kreację niepowtarzalnej osobowości poetyckiej, stanowią artystyczny wynalazek”¹⁷. Niezmiernie rzadko pojawiały się negatywne komentarze odnoszące się do poezji Strnišy. Zdzisław Darasz zauważa, że twórca ten jest „niepospolity mocą swej kreatywnej intuicji, sugestywnością poetyckiego obrazowania i wirtuozerską sprawnością w opanowaniu warsztatu”¹⁸. Odnotować jednak warto jeden z niewielu krytycznych komentarzy – opinię Jožego Šifrera, który komentując w 1968 r. lirykę Strnišy stwierdza, że poeta nie odnalazł jeszcze odpowiedniego stosunku do otaczającej go rzeczywistości. Krytyk ten wyraża także nadzieję, że zmieniając ów stosunek, Strniša ma szansę stać się „dobrym poetą”¹⁹. Odrębność opinii Šifrera wynika w głównej mierze z odmiennej postawy światopoglądowej i estetycznej (zakorzenionej w realizmie). Autorka niniejszej książki między innymi pragnie dowiedzieć, że obawy krytyka nie były uzasadnione i wynikały raczej z niedostatecznego zrozumienia poezji Strnišy. Veno Taufer, tuż po śmierci poety, z nieukrywaniem żalem i być może nieco patetycznie stwierdził, że pozostawił on po sobie „konsekwentnie skonstruowaną, kompleksową rzeczywistość poetycką, świat, który będzie pomagał żyć”²⁰.

¹⁶ Por. D. Pavlič: *Funkcije podobja v poeziji K. Koviča, D. Zajca in G. Strniše...*, s. 10.

¹⁷ „Njegova dela pomenijo stvaritev enkratne pesniške osebnosti, pomenijo umetniški izum”. M. Zupančič: *Odlomki iz poezije Gregora Strniše*. [Posłowie do tomiku] In: *Želod*. Ljubljana, Državna založba Slovenije, 1972, s. 53. Wszystkie tłumaczenia z języka słoweńskiego (również tekstów literackich), jeśli nie podaję nazwiska tłumacza, są mojego autorstwa – M.G.

¹⁸ Z. Darasz: *Problem autoidentyfikacji kulturowej i narodowej w literaturze słoweńskiej*. Katowice, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 1995, s. 88.

¹⁹ „Škoda ob tem smislu za ustvarjanje je, da pesnik še ni našel pravega odnosa do stvari okoli sebe, predvsem pa več stika z ljudmi. Če se bo to zgodilo, se avtor zbirke *Mozaiki* utegne razviti v dobrego pesnika”. J. Šifer: *Literarna mnenja*. Maribor, Obzorja, 1968, s. 51.

²⁰ V. Taufer: *Besede ob smrti pesnika Gregorja Strniše*. „Nova revija” 1987, št. 58/60, s. 268.

Wartość twórczości Strniśy w dużej mierze wynika z faktu, że znajduje w niej odzwierciedlenie konsekwentnie budowana przez niego filozofia poetycka. W rezultacie poezja staje się swoistym wewnętrznym światem, łączącym w sobie przeciwności, ujawniającym istnienie w swoim obrębie wielu wymiarów, a jednocześnie wykraczającym poza własne granice. Poezja ta próbuje dotrzeć do fenomenu człowieka, będącego z jednej strony fizycznym ciałem, ograniczonym przestrzennie, choć zbudowanym z licznych zależnych od siebie elementów, a z drugiej – mentalnym światem, charakteryzującym się ciągłą otwartością, wciąż nastawionym na transgresję. Bliska wydaje się jej koncepcja rozumu transwersalnego Wolfganga Welscha, z jego „zdolnością odnajdywania przejść”²¹. To typ rozumu, który w wielości poszukuje jedności i integralności podmiotu, próbuje pogodzić wielość z indywidualnością. Dzięki niemu podmiotowość odnajduje się w wielości i poszukuje w niej „możliwości przejścia i przemiany”²². Dążenie do transwersji (w rozumieniu W. Welscha) i transgresji wydaje się nieodłączną cechą bohatera poezji Strniśy. Przy czym nie należy utożsamiać go z człowiekiem ponowoczesnym, którego dotyczą rozważania filozofa, gdyż byłoby to zbytym zawężeniem. Poezja ta dąży do kompleksowego przedstawienia człowieka, a także wskazuje na zależność między nim a światem pojmowanym jednostkowo i globalnie. Wyjątkowość, a zarazem uniwersalność tej wizji w pełni uzasadnia zainteresowanie słoweńskim poetą i jego twórczością. Celem niniejszej pracy jest wskazanie na oryginalne zjawisko, jakim jest poezja Strniśy, oraz przybliżenie jej specyfiki. Jej autorka nie zakłada zatem pełnej prezentacji i charakterystyki dokonania artysty, obejmujących dramaty, eseje, słuchowiska radiowe oraz opowiadania dla najmłodszych. Ogranicza się do badania obszaru poezji, nie unikając jednak odniesień do pozostałego dorobku autora.

Poezja Strniśy ciągle wymaga pogłębionych studiów interpretacyjnych i historycznoliterackich. Nie wyczerpuje ich również niniejsza rozprawa, ponieważ jej powstaniu towarzyszył cel ogólniejszy niż przedstawienie wybranego zjawiska. Wobec braku szerszych monograficznych opracowań jego twórczości poetyckiej (jak i całego dorobku) zrodziła się potrzeba zbliżenia się do niej po to między innymi, by wskazać i opisać te właściwości, które stanowią o jej odrębności i zasługują na osobne studia. O wartości poezji autora *Mozaik*, jak i o tym, że wymaga ona szczególnego zrozumienia ma świadczyć niniejsza rozprawa. Chcąc więc o tym przekonać czytelnika, jej autorka podejmuje próbę odnalezienia tego, co dla prezentowanej poezji znamienne. Szczególny jej charakter otwiera wiele tematów i możliwości badawczych, jak: dialog filozoficzny w poezji Strniśy ze szczególnym uwzględnieniem egzystencjalizmu; zjawisko i kategoria transgresywności w poetyckiej wizji świata; intertekstualność literacka a pojęcie całości i ciągłości. W tę problematykę wprowadzają poszczególne rozdziały.

²¹ W. Welsch: *Nasza postmodernistyczna moderna*. Warszawa, Oficyna Naukowa, 1998, s. 426.

²² *Ibidem*, s. 439.

Prezentując twórczość autora mało znanego w Polsce, ważne staje się przybliżenie szerszej panoramy słoweńskiej poezji powojennej i wskazanie na uwarunkowania społeczno-polityczne wpływające na jej rozwój. Z tymi zagadnieniami zaznajamia czytelnika rozdział pierwszy. Równie ważna wydaje się prezentacja, choćby w zarysie, dorobku Gregora Strnišy. Dlatego rozdział ten przybliży sylwetkę twórczą słoweńskiego autora i, oprócz krótkiego omówienia całości jego dokonań artystycznych, wprowadza, a także charakteryzuje pojęcie świadomości kosmicznej, przywoływane przez niego w esejach. Wyjaśnia ono częściowo wymowę tej twórczości, dążącej do uświadomienia odbiorcy jedności, w której współlistnieje jednostka i wszechświat. Termin ten był także istotny dla Strnišowskiej koncepcji literatury i sztuki. Z tego względu w rozdziale pierwszym znalazła się również próba jej nakreślenia. Istotne wydaje się też wykazanie zbieżności światopoglądowej między Strnišą a szeroko pojmowanym nadrealizmem. Jest to bowiem jedyny taki przykład w słoweńskiej poezji. Rozdział pierwszy ma zatem skrótowo, acz w miarę kompleksowo, zaprezentować dorobek pisarski artysty oraz główne cechy jego światopoglądu.

Rozdział drugi podejmuje problem poetyckiej kosmogonii Strnišy. Mit literacki, zmierzający do odkrycia prawdy o człowieku i świecie, budowany jest w tej twórczości zgodnie z trzema zasadami: tożsamości, analogiczności i antytetyczności. Mit ten usytuowany jest w trzech płaszczyznach: ontologicznej, epistemologicznej i etycznej. Stworzony w ten sposób świat poetycki dąży do ujawnienia tzw. jedności bytu, która w aspekcie ontologicznym wyrażana jest jako organiczna jedność wszechświata i człowieka. W aspekcie epistemologicznym natomiast jest to wspólnota dwóch *sytuacji poznania* – *sytuacji poznania* otaczającego świata oraz *sytuacji poznania* samego siebie. Rozdział ten wprowadza również kategorię epifanii jako momentu twórczego wglądu w najgłębszą rzeczywistość. Poezję Strnišy można określić bowiem jako „miejsce wydarzenia epifanicznego” (za Nyczem), spotkanie z tym, co nieznanne. Świat alternatywny tworzony przez poetę zgodnie z zasadami strukturalnymi świadomości mitycznej jest tzw. światem możliwym, dlatego też przybliżona zostaje koncepcja „światów możliwych”, stosowana między innymi w badaniach literaturoznawczych.

Rozdział trzeci poświęcony został badaniu przestrzennych relacji między kreowanymi przez Strnišę światami. W nim, na podstawie tekstów poetyckich, autorka znów próbuje udowodnić tezę o wzajemnym podobieństwie wielowymiarowej rzeczywistości stwarzanej w poezji Strnišy i koncepcji nadrzeczywistości, będącej syntezą wielu przenikających się światów – realnych i irracjonalnych; bezpośrednio danych i wyobrażonych; przeszłych i przyszłych; indywidualnych i zbiorowych. Światy tworzone przez poetę cechuje transwersja, a wszelkie opozycje w nich ukazywane wydają się znosić. W rozdziale tym podjęta została również próba przybliżenia sfery niewyraźnego, obecnej w artystycznej kreacji świata poety.

Dwa ostatnie rozdziały dotyczą stosunków dialogowych w omawianej poezji. Są wyrazem Strnišowskiej idei korespondencji bytów w planie historycznoliterac-

kim i kulturowym. W rozdziale czwartym podjęte zostały rozważania dotyczące kontekstu generacyjnego i dialogu poezji z filozofią egzystencjalistyczną. W założeniu ma on wykazać wyjątkowość poezji autora *Mozaik* na tle poezji jego pokolenia (Zajca i Taufera). Ich twórczość spotyka się bowiem na płaszczyźnie światopoglądowej, nawiązując do filozofii egzystencjalizmu. Realizują jednak jej różne warianty: Strniša korzysta przede wszystkim z inspiracji Gabriela Marcela i Alberta Camusa, Zajc i Taufer natomiast podejmują wątki rozpadu i zagrożenia w świecie, adaptując filozofię Sartre'a. W twórczości wszystkich obecny jest temat konformizmu, reifikacji, depersonalizacji, wolności i odpowiedzialności; ich stosunek do świata i człowieka jest jednak odmienny, wyraża się w opozycji całości do chaosu oraz tożsamości do jej braku. Zarówno w samej poezji, jak i w tekstach metaliterackich poeci podejmują również zagadnienie języka oraz roli poety i poezji. Poruszony został w ten sposób problem ich stosunku do słowa i kreacji artystycznej. Podczas gdy Strniša wierzy w możliwość stworzenia przez literaturę wielowymiarowej rzeczywistości, dążącej do wyrażenia fenomenu człowieka i świata, Zajc i Taufer głoszą kryzys języka i wyczerpanie się jego możliwości poznawczych.

W rozdziale ostatnim przywołana została kategoria intertekstualności, by ukazać konsekwencje poetyckie wynikające z intertekstualnych związków, w jakie w sposób świadomy i nieświadomy artystycznie wchodzi podmiot wiersza z innymi, szeroko pojmowanymi tekstami. Przeprowadzona została również próba deszyfracji relacji dialogowych nie tylko samych tekstów, ale także osobowości twórczych. Dotyczy to koncepcji całościowego ujmowania świata i człowieka w poezji Srečka Kosovela oraz elementów „świadomości kosmicznej” obecnych w utworach Mirana Jarca. Dialog ten będzie raczej wchodził w zakres zjawiska reminiscencji jako nieświadomego zapożyczenia tekstów tradycji literackiej w wypowiedziach poetyckich Strnišy i w jego światopoglądzie. Ograniczenie się do dwóch nazwisk poetów tworzących przed Strnišą absolutnie nie wyczerpuje podjętej problematyki. Zainicjowane jednakże w ten sposób pole penetracji badawczej jest tak obszerne, że wymaga osobnej rozprawy. Mimo ryzykowności przeprowadzonej paraleli, opartej na odnotowaniu podobnych wizji kosmicznej jedności w słoweńskiej poezji, został zasygnalizowany szerszy dla Strnišy problem dialogu wewnętrznego tekstów (np. z tekstami Poego czy Rilkego), co stanowi ważny przyczynek do określenia nie tylko świadomości filozoficznej poety, lecz również jego świadomości literackiej. Rozdział nie zmierza zatem do całościowego zaprezentowania wszystkich relacji dialogicznych podejmowanych w poezji Strnišy i daleki jest od wyczerpania tematu, choć już samo założenie jego wyczerpania wydaje się wątpliwe. Niemniej jednak jego podjęcie przyczynia się do kompleksowego ujęcia poetyki tekstów tego wybitnego poety.

Książka stanowi zmienioną i rozszerzoną wersję rozprawy doktorskiej, napisanej pod kierunkiem prof. zw. dr hab. Bożeny Tokarz. Chciałabym w tym miejscu serdecznie podziękować Pani Promotor za niezwykle cenną opiekę merytoryczną,

jak również za zaangażowanie, poświęcony czas i życzliwość. Słowa podziękowania kieruję także do Recenzentów rozprawy prof. zw. dr hab. Barbary Czapik-Lityńskiej oraz prof. zw. dra hab. Janeza Vrečki za wnikliwą lekturę i pomocne uwagi, które określiły ostateczny kształt niniejszej książki. Dziękuję również Koleżankom i Kolegom z Zakładu Teorii Literatury i Translacji Instytutu Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Śląskiego za inspirujące dyskusje i pomoc w ukierunkowaniu moich naukowych poszukiwań, a Rodzinie za wsparcie i pomoc podczas pisania niniejszej książki.

Indeks osobowy

Adorno Theodor W. 38, 48
Ajdukiewicz Kazimierz 78
Albiński Tomasz 78
Antochewicz Bernard 181
Arystoteles 53

Bachelard Gaston 42
Bachórz Józef 182
Bachtin Michaił 58, 94, 151, 153
Baczko Bronisław 120
Bajt Drago 21, 23, 26, 30
Balbus Stanisław 78, 81, 151
Bal-Nowak Maria 61
Bańka Józef 49
Baranowska Małgorzata 86
Barańczak Stanisław 78–79
Baudelaire Charles 37
Beaupre Barbara 175, 177–178
Beauvoire Simon de 117
Beckett Samuel 135, 147
Benveniste Emilie 169
Berger Aleš 34
Berger John 61, 63
Będkowska-Kopczyk Agnieszka 8
Bielik-Robson Agata 58
Bierwiazzonek Bogusław 78
Bilikiewicz Tadeusz 95
Blake William 56
Błońska Wanda 110
Błoński Jan 135
Bolecki Włodzimierz 114

Božič Andrej 9, 45, 59
Božič Peter 19
Brach-Czaina Jolanta 77
Bradley Raymond 78–79
Breton André 35–38, 42, 46, 90, 108
Brodzka Alina 51, 174
Bruss Elizabeth 153
Bryl Mariusz 61
Buber Martin 72
Bürger August Gottfried 157–158, 178
Butkiewicz Zdzisław 123

Calderon Pedro de la Barca 42
Camus Albert 13, 17, 66–68, 70, 72–73, 78,
92–93, 110, 120, 123, 126, 131, 148, 184
Carroll Lewis 62
Cassirer Ernst 52, 61, 85
Caws Mary Ann 162
Chevalier Jean 60, 65, 175
Chirico Giorgio de 32, 33, 35, 161–168, 185
Chwedeńczuk Bohdan 140
Copleston Frederick 140
Czapik-Lityńska Barbara 14, 57–58, 170–173
Czechowicz Józef 183–184
Czerniak Stanisław 103

Damjan Metka 21
Dancygier Józef 53
Darasz Zdzisław 10, 22, 159
Davies William Henry 162
Debeljak Anton 34

- Dembińska-Pawelec Joanna 78–79
 Dobrzyńska Teresa 78
 Doktor Jan 72
 Doležel Lubomir 78, 80
 Dostojewski Fiodor 153, 162, 174
 Dubowik Henryk 34, 40–41, 47, 92, 104
 Dummet Michael 78
 Dziadek Adam 162–164
- Eckman Chris** 19
 Eco Umberto 78–80, 146
 Einstein Albert 162
 Escarpit Robert 147
- Fast Piotr** 8
 Fatur Silvo 19
 Fichte Johann Gottlieb 89
 Filipkowska Hanna 69
 Frankiewicz Małgorzata 132
 Freud Sigmund 35–37, 40, 67, 93
 Fromm Erich 48, 53–54, 56–57, 141
 Frye Northop 52
- Gałużka Jadwiga** 146
 Garaudy Roger 123, 132
 Gawlak Monika 9
 Gazda Grzegorz 27, 38, 40, 74, 120
 Genette Gérard 153–155, 157
 Gheerbrant Alain 60, 65, 175
 Głuśiś-Krisper Helga 18
 Głowiński Michał 84–85, 100, 109, 151–154, 163
 Grafenauer Niko 9, 44, 46, 118–119
 Graff Piotr 80
 Grum Slavko 34, 120
 Guze Joanna 66–67, 123, 131
- Heidegger Martin** 64–65, 68, 89, 103, 110, 120, 122, 126, 130, 134, 139, 148, 184
 Herman Wojciech 101, 122, 127, 129
 Hieng Andrej 24
 Hintikka Jaakko 78
 Hladnik Miran 98
 Horkeimer Max 38
 Hribar Tine 21, 59
- Hudeček Jože 21, 29
 Hudolin Jurji 118
 Husserl Edmund 32, 64, 77, 103–104, 110, 148, 184
- Ingarden Roman 59, 79–80
 Ionesco Eugène 135, 145
 Iser Wolfgang 111
 Ivanc Stane 60, 175
- Janicka Krystyna 34–38, 40, 42, 50, 91, 96–97, 107–108, 164
 Janion Maria 176, 178
 Janus Elżbieta 78, 85
 Jarc Miran 13, 169, 171, 173–174
 Jarniewicz Jerzy 79
 Jaroszewski Tadeusz M. 122, 129, 134
 Jastrun Mieczysław 179, 180–181, 183
 Jastrzębski Jerzy 183
 Jauss Hans Robert 48
 Jung Carl Gustav 37, 40, 57, 61, 65, 67–68, 71, 93
 Juvan Marko 34, 144
- Kalaga Wojciech** 78
 Kant Immanuel 9, 25–26, 33, 35, 45, 60, 107, 162
 Kermauner Taras 19
 Kędziński Marek 135
 Kierkegaard Sören 101, 120–122
 Klabus Vital 19
 Kmecl Matjaž 18
 Kocbek Edvard 16–17, 120
 Kolšek Peter 25, 39–40, 62
 Kopaliński Władysław 60, 62, 68, 73, 93, 101, 156–158, 178, 180
 Kopczyk Michał 168
 Kornhauser Julian 17, 19
 Kos Janko 19, 120, 125, 174
 Kos Matevž 16
 Kosovel Srečko 13, 32, 34, 169–173
 Kossak Jerzy 73, 123
 Kovič Kajetan 9–10, 16, 93, 118
 Kowalczyk Alina 182
 Kozak Primož 19

- Krajewska Anna 63, 124, 135
Krajewski Janusz 126
Krajewski Władysław 39
Kramberger Marjan 19
Kranz Gisbert 164
Kristeva Julia 151
Kubiak Tadeusz 164
Kubiak Zygmunt 56
Kubicki Roman 88
Kuret Niko 99
Kuźma Erazm 114, 169
Kwiatkowski Jerzy 47, 95
- Lachmann Renate 151, 155
Laurent Jenny 151
Leibniz Gottfried Wilhelm 64, 78
Lem Stanisław 28, 74
Levi-Strauss Claude 51
Lewin Leopold 7
Lewis Davis 78
Lisowski Jerzy 134
Lorenc Iwona 89–90, 95, 103, 107–108
Lorentz Hendrik Antoon 162
Lubicz Piotr 132
- Łebkowska Anna 78–81
Łotman Jurij 85, 87, 94, 109
- Majewski Erazm 49
Makarovič Svetlana 23
Mallarmé Stéphane 26, 102
Mann Thomas 162, 174
Marcel Gabriel 13, 120, 123, 131–133, 140, 143, 148, 184
Markiewicz Henryk 147, 151, 153–154, 157
Markowski Michał Paweł 113–115, 163
Marquez Gabriel Garcia 74
Marzęcki Józef 53
Mayenowa Maria Renata 85, 155
Melvinger Jasna 164
Menart Janez 16, 119
Merleau-Ponty Maurice 73–74, 90, 107
Michalski Krzysztof 65
Mioletinski Eleazar 53
Miłosz Czesław 76
- Minc Zara 85
Mitrani Nora 37
Modzelewska Natalia 153
Mróz Piotr 73
- Nancy Jean-Luc 162
Nietzsche Friedrich 127
Novak Boris A. 133, 135, 141, 144
Novak-Popov Irena 8, 18, 117–118, 133, 140
Novalis 37, 40
Nycz Ryszard 7, 12, 48–49, 71, 75–77, 111, 114–115, 153
- Okopień-Sławińska Aleksandra 84
Olechnicki Krzysztof 65
Ostromęcka-Frączak Bożena 96–97
- Parnicki Teodor 78
Paternu Boris 16, 18, 34, 117–118, 129
Pavček Tone 16
Pavel Thomas 78, 80
Pavlič Darja 9–10, 93
Pibernik France 24, 39, 44, 116, 147–148, 156–157
Piechal Marian 7–8
Podbevšek Anton 34
Podraza-Kwiatkowska Maria 69
Podsiad Antoni 39
Poe Edgar Allan 13, 35, 174–178
Pogačnik Jože 117
Pogorelec Breda 21
Poniż Denis 15–16, 19, 23, 29–30, 116–118, 130, 138, 140
Porębski Mieczysław 85–86
Postrak Marinka 31–32, 45
Poulet Georges 94–95, 110
Prešeren France 8, 21, 23, 139, 157
Pretnar Tone 9, 21, 96–97
Prokopiuk Jerzy 48, 68, 71, 93
Pučnik Jože 17
- Reszke Robert 57, 65
Riffaterre Michael 151, 153, 155, 164
Rilke Rainer Maria 13, 174–175, 178–182
Rimbaud Arthur 27

- Rogoziński Julian 123
Rolewski Jarosław 103
Ronen Ruth 80
Ryan Maria 80
- Saksida Igor 29
Salwa Piotr 79
Sandauer Artur 179
Sartre Jean-Paul 13, 93, 120, 123, 126–129,
131, 133–134, 140, 148
Schelling Friedrich Wilhelm Joseph 89
Schmidt-Snoj Malina 24–25, 27, 30, 45, 155
Schmidt Wolf 153
Schulz Bruno 183
Simoniti Vasko 16
Skinder Thea 25
Slodnjak Anton 16, 141
Sławek Tadeusz 78, 90
Sławiński Janusz 54, 84, 110, 155, 169
Smole Dominik 19
Snoj Jože 20, 22, 25, 30, 116–117, 133, 174, 185
Snopek Jerzy 38
Sommer Manfred 103
Stabach Marek 46, 140
Stanek Janez 22–24, 28, 174, 176
Starski Magnus 61
Strehovec Janez 26
Strniša Gustav 22
Surowska Barbara L. 178
Swartz Norman 79
Swedenborg Emanuel 37
Swift Jonathan 35, 156–157
Szczęsna Ewa 155
Szekspir William 42
Szkładź Hipolit 89
Sznajderman Monika 105
Szyborska Wisława 78, 81
- Šalamun-Biedrzycka Katarina 7–9
Šifrer Jože 10
Škof Janez 19
Štih Bojan 173
Štih Peter 16
- Święcicka Krystyna 32, 64, 104
- Święczkowska Halina 78
- Tabakowska Elżbieta 53
Tanalska Anna 87
Tanguy Yves 44
Tatarkiewicz Władysław 26
Taufel Venio 9–10, 13, 18–20, 23, 33, 47, 117–
120, 124–130, 142–143, 145, 148, 174
Taylor Charles 114–115
Tito Josip Broz 15
Tokarz Bożena 4, 8–9, 13, 20, 32, 50–53, 63,
168–172
Turowicz Maria 59, 79
- Udovič Jože 16, 34–35
- Vegri Saša 9–10, 18, 20, 117
Verne Julesa 174
Vipotnik Cene 16
Vodnik Anton 16
Vodopivec Peter 16
Vodušek Božo 16
Vrečko Janez 4, 14, 171
- Wajs Andrzej 104
Wazyk Adam 90
Welsch Wolfgang 11, 88
Wilde Oscar 158–159
Willis Roy 105
Włodek Adam 158
Wojtoń Regina 134
Wróblewski Piotr 175
Wyka Kazimierz 20
Wyrzykowski Stanisław 176, 178
- Zajc Dane 9–10, 13, 16, 18–20, 34–35, 93,
117–123, 125–126, 128–130, 133–148
Zaleski Witold 126
Załęcki Paweł 65
Ziherl Boris 34
Zlobec Ciril 16
Zois Žiga 157
Zupančič Mirko 10
- Žitnik Andrej 20
Župančič Oton 25

Monika Gawlak

Pesniški svet Gregorja Strniše

Povzetek

Knjiga poskuša kompleksno in sintetično predstaviti poezijo Gregorja Strniše. Avtorica poudarja, da umetniška vrednost Strniševe ustvarjalnosti v veliki meri izvira iz dejstva, da se v njej zrcali njegova konsekventno grajena pesniška filozofija. Zaradi tega je ta poezija svojevrsten notranji svet, ki povezuje nasprotja in razkriva lastno večrazsežnost ter hkrati presega lastne meje. Ta poezija poskuša prodreti do fenomena človeka, ki je po eni strani fizično bitje ki je – čeprav je zgrajeno iz številnih soodvisnih elementov – prostorsko omejeno, po drugi strani pa je tudi duhovno bitje, za katerega sta značilni stalna odprtost in pripravljenost na transgresijo.

Zato je poeziji Gregorja Strniše blizu koncept transverzalnosti in transverzalnega razuma Wolfganga Welscha, pa tudi iskanje enotnosti in celovitosti subjekta, ki poskuša uskladiti kolektivno z individualnim. Teženje k transverziji (kot jo razume Welsch) in transgresiji se zdi bistvena značilnost Strniševih pesniških besedil. Ta poezija teži h kompleksni predstavitvi človeka ter opozarja na medsebojno odvisnost človeka in sveta, ki je pojmovan individualno in globalno.

Posebnost pesniške ustvarjalnosti slovenskega umetnika je torej zajeta v tematiki, ki jo je mogoče zvesti na tri temeljne probleme: človek, vesolje, transcendenca. Ta poezija išče resnico o svetu in posamezniku, ki je njegov integralni del, hkrati pa predstavlja svojevrsten mikrokozmos, v katerem se združujejo različne dimenzije stvarnosti. Poetika teh pesmi je specifična zaradi pesnikovega filozofskega nazora (logika protislovij, transverzalnost), literarne zavesti (avtonomnost pesniškega sveta) in estetske zavesti (fenomenološka estetika). Njene tipične značilnosti so: 1. Ustvarjanje stvarnemu svetu analognega (alternativnega) sveta, oprtega na idejo o identičnosti bivanja in zavesti o le-tem ter na spoznanje o sobivanju nasprotij. Na ta način ustvarjena stvarnost korespondira z nadrealistično idejo absolutne stvarnosti – nadstvarnosti – v kateri se vse antinomije dopolnjujejo, njene različne dimenzije (realna, zemeljska, neposredno dana in duhovna, iracionalna, potencialna) sobivajo druga ob drugi in se prepletajo; 2. Uporaba tradicionalnih oblik zunanje zgradbe pesmi (npr. popularne štirivrstične kitice, ki jo pozna tudi ljudska poezija) z namenom podkrepitve relativnosti harmonije in tradicionalnih vrednot; 3. Znatna omejitev možnosti operiranja z ujemanjem verzniških zaključkov na račun enega njegovega tipa – asonance – kar je prav tako vpisano v pesnikov svetovni nazor. Asonanca namreč ponuja širše možnosti za tvorjenje nepovpljivih zvočnih asociacij, kar ustreza Strniševemu ustvarjanju številnih večdimenzionalnih sistemov pesniške resničnosti; 4. Razvita simbolika in metaforika pesmi, ki oživljata bogato literarno in kulturno tradicijo; 5. Na področju metaforike prevlada metonimije, ki sproža mdr. učinek razbohotenih pesniških svetov; 6. Nagnjenost k ekfrazi, npr. v ciklih Sence in Stolpi, ki priključeta v spomin metafizično slikarstvo Giorgia de Chirica; 7. Visoka filozofska zavest – odnos do eksistencializma (Heidegger, Camus, Marcel) kot do misli, ki beleži simptome razpadanja, da bi se svet in človek lahko spet združila; 8. Vera v celosten obstoj sveta, človeka in vesolja.

Strniševa poezija še vedno zahteva poglobljen interpretacijski in literarnozgodovinski študij. Tej potrebi ne zadosti docela niti ta knjiga, saj je njeno nastajanje sledilo namenu, splošnejšemu od želje po predstavitvi izbranega posamičnega pojava. Ker ni izšla še nobena obširna monografska predstavitev njegovega pesništva (in celotnega opusa), se je pokazala potreba po tovrstnem približanju njegovi poeziji, mdr. tudi zato, da bi bile identificirane in opisane tiste lasnosti, zaradi katerih je posebna in ki si zaslužijo posebno študijo.

Monika Gawlak

The poetic world of Gregor Strniša

Summary

The book tries to present the specification of that eminent Strniša's poetry in an all-embracing, complex way. The author points to the fact, that the value of Strniša's works is to a large extent connected with the fact that they reflect his consequent process of constructing poetical philosophy. As a result, poetry becomes a peculiar inner world, which combines adversities within itself, shows the existence of many dimensions within its limits, and at the same time transgresses its own limits. The poetry aims at reaching the phenomenon of a human being – on one hand a physical body, limited by space, though constructed of numerous elements dependent on one another, and on the other hand, a mental world characterised by constant openness, directed towards transgression. It is therefore close to Wolfgang Iser's ideas of transversality and transversal mind, along with the search of unity and integrity of a subject, which tries to bring multiplicity and individuality together. The pursue of transversion (according to Iser's idea) and transgression appears to be an inseparable characteristic of a protagonist in Strniša's poetry. The poetry aims at presenting the human being in a complex, thorough way, and points to the dependence between the man and the world viewed either individually, or globally.

Peculiarity of poetical works of the Slovenian author lies in a thematic circle, which can be reduced to three basic issues: human being, the world, transcendentalism. The poetry seeks the truth about the world and about an individual; the truth which is an integral part of it (of the world, or of the individual), at the same time being a peculiar microcosm, which unifies various aspects of reality in itself. Peculiarity of the poetry is defined by the philosophical worldview of the artist (logic of contradictions; transversality), his literary consciousness (autonomy of the poetical world) and aesthetics (phenomenologist aesthetics), which are expressed in the poems. The main characteristics of the poetry are: 1. Creating an analogical (alternative) world, in relation to the real world, based on identity of being and consciousness of it, along with coexistence of contradictions. The reality created in this way corresponds to the surrealist idea of absolute reality – surreality, in which all the antinomies supplement each other, and different aspects (real, earthly, directly given and spiritual, irrational and potential) of it coexist alongside and intermingle; 2. The use of known forms of writing poems (such as, four-verse stanza, known also in folk poetry) in order to underline the relative harmony and value of tradition; 3. Considerable reduction of using rhymes, in the favour of just one type of it – assonance, a fact which can be included in the poet's worldview. Inasmuch, assonance gives wide possibilities of creating unique arrangements of sound associations, what also corresponds to the fact of the author's creation of many multi-dimensional arrangements of poetical reality; 4. Developed symbolism and metaphor of poems, which activates the extensive literary and cultural tradition; 5. Domination of metonymy in imagery, what (among other things) gives an effect of budding poetical worlds; 6. Tendency to use ekphrasis, for example, in the cycles:

Sence and *Stolpi*, bringing to mind metaphysical paintings of Giorgio de Chirico; 7. High level of philosophical consciousness – his approach towards existentialism (Heidegger, Camus, Marcel), as a thought registering the symptoms of decomposition, in order to unite the world and the man again; 8. Belief in a holistic existence of the world, human being and universe.

Strniša's poetry still requires thorough intertextual and historical-literary research. The book does not exhaust the topic fully, also due to the fact that the idea behind writing it was to create a more general work, rather than focusing on one particular phenomenon. Due to the fact that there are no thorough monographic elaborations concerning Strniša's poetry (along with the rest of his output), there has appeared a need to get closer to the poetry in order to, among other things, indicate and describe the characteristics that make up for its distinctiveness, and that surely deserve separate studies.

MONIKA GAWLAK

ŚWIAT POETYCKI GREGORA STRNIŠY

CENA **22 zł** (+ VAT)

ISSN **0208-6336**
ISBN **978-83-8012-544-5**

